

Công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ bằng hình thức học tại chức ở ngành công nghiệp nặng

Trần hữu Nghĩa và Nguyễn văn Nhân
**(Vụ Tổ chức và Vụ Giáo dục Bộ Công
nghiệp nặng)**

MẤY năm gần đây, công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ kỹ thuật và cán bộ quản lý kinh tế bằng hình thức học tại chức của ngành công nghiệp nặng đã đạt được một số kết quả.

Các lớp đại học và trung học tại chức bắt đầu được mở từ năm 1960. Đến nay, 27 cơ sở xí nghiệp, cơ quan thuộc Bộ đã mở được 17 lớp đại học, cho 616 sinh viên, và 88 lớp trung học cho 2.913 học viên. Trong số này, đã có 71 người học hết chương trình đại học, được công nhận là kỹ sư, và 590 người học hết chương trình trung học, được công nhận tốt nghiệp bậc trung học.

Tốc độ phát triển qua các năm, tính cả về số cơ sở mở lớp và số học viên, tương đối đều đặn:

<i>Số tăng thêm hàng năm</i>	<i>1960</i>	<i>1961</i>	<i>1962</i>	<i>1963</i>	<i>1964</i>	<i>1965</i>	<i>1966</i>
Về cơ sở có mở lớp	2	3	7	7	0	3	5
Về số học viên	81	178	351	448	98	1.035	1.138

Trong số 27 cơ sở trên, một số đã tuyển sinh đều đặn hàng năm và duy trì cùng một lúc nhiều lớp đại học và trung học tại chức như: Nhà máy cơ khí Hà-nội, trong 7 năm từ 1960 đến 1966 đã mở 3 lớp đại học (trong đó 2 lớp đã thi tốt nghiệp) và 8 lớp trung học (trong đó 3 lớp đã thi tốt nghiệp); Nhà máy xúp-pe phốt phát Lâm-thao, trong 5 năm từ 1962 đến 1966 đã mở 2 lớp đại học và 9 lớp trung học tại chức (trong số này 5

lớp đã thi tốt nghiệp), v.v... Một số nhà máy nhỏ như Nhà máy bơm Hải-dương cũng đã mở 2 lớp trung học, nhà máy cơ khí Duyên-hải được 3 lớp trung học.

Trong quá trình thực hiện công tác này, chúng tôi đã gặp nhiều khó khăn, trở ngại phải giải quyết, và đã đúc kết kinh nghiệm dần dần, đến nay bước đầu đưa nó vào nền nếp. Mấy điều sau đây là những kinh nghiệm chính, và theo chúng tôi, là cơ sở để phát triển tốt công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ tại chức.

1. Phát huy tốt vai trò và tác dụng của các đồng chí lãnh đạo ở cơ sở.

Việc tổ chức học tập tại chức có rất nhiều khó khăn, cho nên nó phải được sự quan tâm đầy đủ của các đồng chí lãnh đạo, nhất là các đồng chí lãnh đạo ở cơ sở. Kinh nghiệm cho thấy rằng, chỉ có sự lãnh đạo thật chặt chẽ, sát sao của đảng uỷ và giám đốc xí nghiệp, các cơ sở mới có thể phát triển tốt việc học tập tại chức. Tất cả những cơ sở có phong trào học tại chức tốt chính là những nơi được các đồng chí lãnh đạo chú ý đến công tác này.

Để giải quyết khâu này, chúng tôi phải thường xuyên nêu vấn đề và nói rõ trách nhiệm của các đồng chí lãnh đạo ở cơ sở, bằng cách thông qua các hội nghị tổng kết của Bộ hoặc hội nghị chuyên đề về giáo dục, qua việc phổ biến các chỉ thị, nghị quyết, các bài nói chuyện của các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước, v.v... Nhất là hai năm gần đây, chúng tôi đã dựa vào các Chỉ thị 88 của Thủ tướng Chính phủ về chuyển hướng giáo dục trong tình hình và nhiệm vụ mới, Chỉ thị 97 của Ban bí thư Trung ương Đảng về công tác bổ túc văn hoá, và Nghị quyết 142 của Bộ chính trị về công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ khoa học kỹ thuật và cán bộ quản lý kinh tế, làm cho các đồng chí lãnh đạo các cơ sở có nhận thức đúng đắn về vị trí quan trọng và trách nhiệm của mình trong công tác này.

Nội dung giải quyết tư tưởng và tổ chức hành động, chúng tôi chú ý những vấn đề sau đây:

Một là, nhấn mạnh *sự cần thiết phải đẩy mạnh việc đào tạo và bồi dưỡng cán bộ bằng hình thức học tại chức*. Chúng tôi nói rõ vấn đề cán bộ là một vấn đề hết sức quan trọng hiện nay, trong đó việc đào tạo và bồi dưỡng cán bộ lại là vấn đề có ý nghĩa cơ bản như đồng chí Lê Đức Thọ đã nói: “Việc sắp xếp, điều chỉnh lực lượng cán bộ hiện có tuy rất quan trọng, nhưng mới chỉ là một mặt của công tác cán bộ lúc này. Điều có ý nghĩa cơ bản hơn là phải ra sức đào tạo và bồi dưỡng cán bộ, mở rộng và nâng cao hơn nữa đội ngũ cán bộ của Đảng và Nhà nước”⁽¹⁾. Việc đào tạo và bồi dưỡng cán bộ bằng hình thức học tại chức thể hiện tính hơn hẳn của chế độ ta, chế độ xã hội chủ nghĩa. Nó là một biện pháp cách mạng có hiệu quả nhanh, nhiều, tốt, rẻ, vừa trực tiếp thúc đẩy sản xuất trước mắt phát triển, vừa thiết thực nâng cao trình độ quản lý và kỹ thuật của cán bộ và công nhân hiện đang đảm nhiệm những trách nhiệm quan trọng trong sản xuất và công tác. Chẳng những thế, nó còn là một biện pháp tích cực góp phần cải thiện nhanh chóng thành phần đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật và quản lý kinh tế theo phương hướng đường lối cán bộ của Đảng.

Chúng tôi lại nói rõ việc tổ chức học tập tại chức cho cán bộ, công nhân không phải chỉ đơn thuần là một công tác nghiệp vụ mà thật sự là một vấn đề thuộc về quan điểm và ý thức. Có làm được tốt việc đó mới thực hiện được đầy đủ sự chăm lo đến lợi ích của quần chúng – một tiêu chuẩn có tính nguyên tắc cao trong toàn bộ hoạt động của Đảng – mới đáp ứng yêu cầu tha thiết của cán bộ và quần chúng công nhân hiện nay.

Trong tình hình và nhiệm vụ mới hiện nay, để giữ vững và tiếp tục phát triển công tác này, chống tư tưởng ngại khó, vin vào hoàn cảnh chiến tranh, chúng tôi nhấn mạnh như Nghị quyết 142/NQ-TW ngày 28-6-1966 của Bộ chính trị đã vạch rõ “Trước tình hình và nhiệm vụ mới, công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ khoa học kỹ thuật và cán bộ quản lý kinh tế chẳng những không được giảm nhẹ mà cần được phát triển mạnh mẽ để

chuẩn bị cán bộ cho nhu cầu của cả nước”; phải phát triển nhiều hình thức đào tạo, “phải mở rộng hơn nữa việc học tập tại chức” (2).

Hai là, chúng tôi cố gắng, làm cho các đồng chí lãnh đạo xí nghiệp thấy rõ *các xí nghiệp có thể tổ chức và tổ chức tốt các lớp học tại chức*. Để đạt được yêu cầu, chúng tôi thường lấy thực tế ở những xí nghiệp đủ các loại lớn, nhỏ, cũ, đã bị máy bay địch oanh tạc,... nhất là những xí nghiệp có hoàn cảnh tương tự với nơi cần đặt vấn đề cần mở lớp, đã mở được các lớp và duy trì việc học tập tốt, để động viên và gây tin tưởng cho các đồng chí, làm cho các đồng chí có quyết tâm hơn. Mặt khác, chúng tôi cũng tính toán thật kỹ về khả năng giáo viên, học viên, điều kiện vật chất của nơi đó, để cho các đồng chí càng vững tin một cách chắc chắn hơn.

Ba là, chúng tôi *coi trọng việc động viên cán bộ lãnh đạo thật sự tham gia học tập trong các lớp học tại chức*. Phần lớn các lớp có các đồng chí giám đốc và đảng uỷ viên tham gia học tập đều đạt kết quả rất tốt, cả về mặt thực hiện nội quy học tập và kết quả tiếp thụ những hiểu biết khoa học. Khi đã vào học các lớp này, các đồng chí lãnh đạo thấy được rõ hơn tác dụng của việc học tập, do đó chú ý đến lãnh đạo phong trào học tập chung, thấy được rõ hơn khó khăn của cán bộ, công nhân theo học tại chức, chú ý tạo điều kiện và giúp đỡ cán bộ, công nhân học tập đạt kết quả, thấy được khó khăn về tổ chức học tại chức để giúp đỡ cho cán bộ chuyên trách hoạt động tốt, v.v...

2. Phải thật sự kết hợp chặt chẽ việc học tập với sản xuất và công tác.

Đây cũng là một yếu tố rất quan trọng, có ảnh hưởng rất lớn đến phong trào chất lượng học tập tại chức. Phải kết hợp chặt chẽ giữa sản xuất và học tập cả trong nội dung giảng dạy và tổ chức học tập.

Nội dung học tập và giảng dạy sát với sản xuất thì học viên học đến đâu hiểu và vận dụng tốt đến đó, nhờ học tập mà giải quyết được những

mắc mứu trong sản xuất và công tác; do đó học hứng thú, say sưa học tập. Đối với lãnh đạo, thì thấy được việc học tập có lợi cho sản xuất, công tác, nên chú ý tạo điều kiện, phương tiện cho việc duy trì và phát triển các lớp học.

Tổ chức học tập cũng phải phù hợp với điều kiện sản xuất, công tác và sinh hoạt của cán bộ, công nhân. Trong tình hình hiện nay, còn phải phù hợp với tình hình phòng không sơ tán nữa. Có như vậy, mới tạo được điều kiện thuận lợi cho học viên đi học được đều đặn và học tập có chất lượng tốt. Cũng có như vậy, mới đạt được yêu cầu là học tập đạt được kết quả tốt, nhưng ít ảnh hưởng nhất đến sản xuất và công tác; do đó sẽ được các đồng chí lãnh đạo chú ý giúp đỡ khiến việc học tập tại chức được duy trì đều đặn và phát triển tốt.

Theo phương hướng này, chúng tôi chú ý thực hiện tốt mấy vấn đề sau đây:

Một là, nội dung học tập phải sát với đối tượng học tập – người đã biết nghề, có nhiều kinh nghiệm thực tế. Phải chú ý đưa những vấn đề thực tế trong sản xuất, công tác vào bài giảng, lấy việc giải quyết những vấn đề thực tế làm nội dung bài tập, nhất là những đề tài thiết kế môn học và thiết kế tốt nghiệp. Ở nhiều lớp, nhiều đề án thiết kế tốt nghiệp của học viên đã được sử dụng vào sản xuất như các lớp đại học cơ khí khoá một và khoá hai của Nhà máy cơ khí Hà-nội, lớp trung học cơ khí khoá một của Nhà máy cơ khí Cẩm-phả, v.v...

Hai là, việc bố trí kế hoạch học tập, về mặt thời gian, phải phù hợp với mùa sản xuất. Phải cố gắng tránh việc nghỉ ôn thi, kiểm tra học kỳ vào những lúc sản xuất dồn dập (cuối quý, cuối năm); bố trí các buổi học vào những ngày thích hợp để số rất lớn cán bộ, công nhân, dù phải làm theo ca cũng đi học được đông nhất, như bố trí vào tối ngày nghỉ của nhà máy.

Trong tình hình hiện nay, các buổi lên lớp rất dễ mất vì báo động hoặc mất điện. Chúng tôi đã nghiên cứu hình thức học tập mới là giảm bớt thời gian lên lớp nghe giảng, bằng cách chỉ giảng trọng điểm và tăng

cường tự học và học tổ, có hướng dẫn. Vấn đề này chúng tôi đang làm thử để rút kinh nghiệm.

3. Triệt để khai thác những thuận lợi trong việc tổ chức học tập tại chức.

Trong nhiều hội nghị chuyên đề về giáo dục tại chức, chúng tôi đã cố gắng khai thác và phát huy ba thuận lợi căn bản của công tác này là:

- Trung ương Đảng và Chính phủ rất quan tâm đến công tác này. Chủ trương của Đảng và Nhà nước về công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ bằng hình thức học tại chức rất rõ ràng và đúng đắn; các chế độ về học tập tại chức của Nhà nước ban hành đã tương đối đủ, giúp cho các cơ sở phát triển công tác này được thuận lợi.

- Cán bộ và công nhân ta rất ham học, luôn luôn cầu tiến bộ. Đây cũng là một yếu tố rất quan trọng, một thuận lợi rất căn bản. Trong thực tế, còn có một số người chưa hăng hái học tập chỉ là vì họ chưa thật sự giác ngộ về quyền lợi và nhiệm vụ học tập, và còn có khó khăn riêng chưa giải quyết được. Vì vậy, cán bộ chuyên trách giáo dục phải phát động tư tưởng họ, phải tuyên truyền, giác ngộ họ về lợi ích của việc học tập; mặt khác phải tạo điều kiện giúp họ giải quyết khó khăn và tổ chức thật tốt việc học tập tại chức cho phù hợp với điều kiện sản xuất và sinh hoạt của số đông công nhân và cán bộ. Trong mấy năm qua, chúng tôi đã tổ chức được một hội nghị chuyên đề bàn về vấn đề này, và trong các hội nghị tổng kết hàng năm chúng tôi cũng rất chú ý giải quyết.

- Về nghiệp vụ tổ chức đào tạo và bồi dưỡng cán bộ bằng hình thức tại chức, chúng tôi đã đúc kết được một số kinh nghiệm, do đó có cơ sở để đẩy mạnh việc học tập tại chức có kết quả. Trong thời gian qua, chúng tôi đã soạn được một tài liệu huấn luyện nghiệp vụ giáo dục tại chức và tổ chức huấn luyện cho cán bộ cơ sở. Hàng năm, chúng tôi cũng chú ý việc tổ chức bồi dưỡng nghiệp vụ, kinh nghiệm công tác và các thể lệ, chế độ về giáo dục tại chức cho họ.

Nhờ vậy, chúng tôi đã dần dần mở rộng và nâng cao được chất lượng công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ bằng hình thức học tại chức như trình bày ở phần trên.

*

**

Nghị quyết 142/NQ-TW ngày 28-6-1966 của Bộ chính trị đã ghi “Chúng ta cần cố gắng phấn đấu để trong thời gian trước mắt, số tuyển sinh hằng năm vào các trường, lớp tại chức xấp xỉ số tuyển vào các trường, lớp tập trung”. Để thực hiện Nghị quyết, phải có những cố gắng rất lớn, phải coi trọng việc đúc kết kinh nghiệm về công tác này. Vì vậy, chúng tôi mạnh dạn nêu lên một số điểm mà chúng tôi đã rút ra được trong quá trình công tác thực tế, với ý muốn được trao đổi, học tập thêm kinh nghiệm rộng rãi của các ngành, các cấp.

(1) Lê Đức Thọ: “Chuyển hướng và tăng cường công tác xây dựng Đảng để hoàn thành thắng lợi sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước”

(2) Chỉ thị số 88TTg ngày 5-8-1965, của Phủ Thủ tướng.